

Az idő története

Kristin Lippincott, Umberto Eco, E.H. Gombrich és mások: *Az idő története*. Perlekt Gazdasági Tanácsadó, Oktató és Kiadó Rt., 2002. 304 o., 6990 Ft.

Ki gondolná, hogy ez a pompás kötet – katalógus, a greenwichi National Maritime Museum és a Royal Observatory 1999. december 1. és 2000. szeptember között látogatható nagyszabású kiállításának katalógusa? 1999/2000 fordulója a lehető legjobb időpont egy ilyen kiállításra, Greenwichnél pedig keresve sem találunk jobb helyszínt.

A borító azt sugallja, hogy ez a könyv díszes és felfangos időmérő eszközöket mutat be: asztrolábiákat, napórákat, kronometereket és efféle instrumentumokat. Valóban, gyönyörű képeket lát-

hatunk asztrolábiákról, naporokról, kronometerekről és mindenféle érdekes szerkezetekről – de ez csak a csillagászati vetülete mindannak, amit a szerencsés látogatók Greenwichben megcsodálhattak.

Az idő története c. kötetben valószínűleg benne van minden, amit az időről látni érdemes. Az időről, ami sokkal több, mint a vekkel ketyegése az éjjeliszekrényen, sokkal több, mint dolgok ismétlődése, de hogy voltaképpen mi is, azt nem könnyű megfogalmazni. Ot fejezetben járhatjuk körül az időt: Az idő teremtése (mítoszok, időfogalmak), Az idő mérése (ez a leginkább „nekünk való” fejezet), Az idő ábrázolása (képzőművészek „idő-képei”), Az idő megismerése (időérzekezés biológiailag, pszichikailag, a zene érzékelése stb.), Az idő végezte (a világmindenség vége, a halál utáni élet stb.). A fejezetekből is láthatjuk, hogy több tudományág és művészeti ág művelői fogtak össze, hogy bemutassák, mit gondol az ember az időről (a bevezető pl. Umberto Eco írta).

De lássuk a rendkívül gazdag képanyagot! Az idő történetét lapozgatva bőven van alkalmunk eltűnődni egy-egy illusztráció fölött, ezzel is kellemesen *mulatva az időt*. Itt vannak mindjárt a napórák és a torkvétumok! Mintha a németeknek találták volna ki a napórakészítést – az aranyozott réz műszerek mindegyike egy egy remekbe sikerült mester munka. Ha már napóra, akkor eltűnődhetünk egy francia, decimális beosztású *fordadalmi* napóra használhatóságán vagyis inkább használhatatlanságán.

Az idő álnok munkálkodására egy sor művészeti alkotás figyelmezteti az olvasót, mindjárt a címlapon Charler-Guillaume Manière Földgömböra az Időatyával és a Csillagászat allegóriájával c. művével találkozunk. A „befagyasztott” idő szép példája a 260. oldalon látható. William Dyce Pegwell-öböl, Kent, 1858. október 5. emléke c. fényképszerű festményén az esti szürkületben a Donati-üstökös orokította meg. A képalírás nem szól arról, hogy merre találjuk a csövás égi vándort, de ez tulajdonképpen nem is baj, nem árt egy kis keresgélés. Edward John Poynter Március idusa c. képén (273. o.) is üstökös a főszereplő, az, amelyik Julius Caesar halálát jelezte előre.

Változnak az idők. Ezt a könyvet a Széchenyi Nyomda készítette olyan minőségben, ami nem is olyan régen még elképzelhetetlen volt Magyarországon. (Mts)